

Häirinnästä vapaata harrastamista

Henriikka Kangaskoski

Hallitusohjelma 2023

5.4 s.92

”Liikunnallinen elämäntapa omaksutaan helpoiten jo varhaislapsuudessa. Varmistetaan, että harrastaminen on jokaiselle turvallista. Ehkäistään ja puututaan epäasialliseen kohteluun. Urheiluseurat vahvistavat yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.”

Pienimmät lapset urheilussa

- **Pienet lapset (0–8 vuotiaat) ovat harrastuspolkunsa ensiaskeleilla ja onkin ensiarvoisen tärkeää, että heidät otetaan harrastuksissa vastaan:**
 - omana ihanana itsenään
 - heidän itsetuntoaan osataan tukea
 - yhteisöllisyyttä sekä häirintävapaata ympäristöä rakentaa parhaalla mahdollisella tavalla.

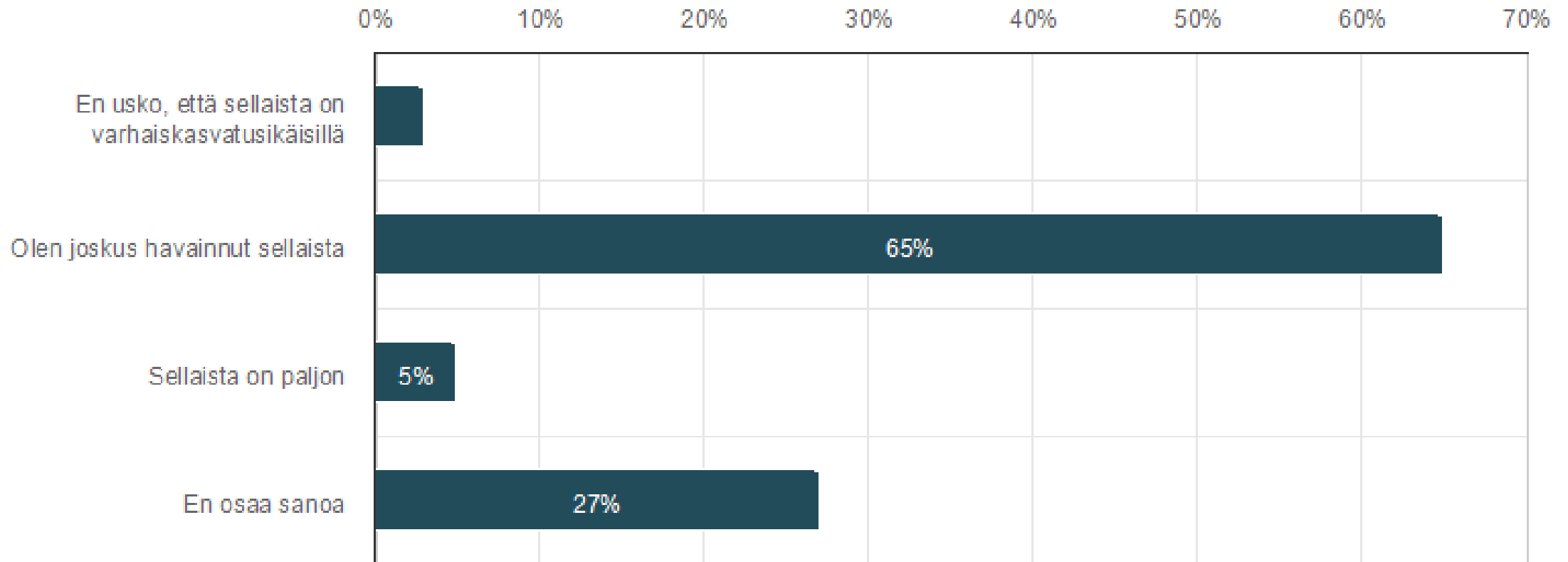

Lasten ohjaamisen taito

- **Lapsuuden vaiheen ja kehityksen huomioiminen valmennus- ja ohjaustavassa.**
 - Pienet lapset jaksavat keskittyä yhteen asiaan lyhyemmän ajan.
 - Leikillisuus tukee vahvasti oppimista.
 - Aikuinen rakentaa turvaa ihan kaikille lapsille harrastusryhmässä:
 - Yhteiset säännöt, häirinnästä puhuminen, moninaisuuden arvostaminen ja rakentava puuttuminen.
- Lapsille tulee asioita mieleen, milloin vain. Aikuisen asenne, se miten kysymyksiin, tekoihin tai lällättelyihin suhtautuu, on tärkeää.
 - Pissakakka-jutut, kiroilu, sukuelimen esittely ym.
- Ohjaajat voivat olla lapsille idoleita tai ihastuksen kohteitakin.
- Kehut ja kosketus ovat hyvin tärkeitä.
- Harrasteohjaajan on tärkeä osata kohdata lapsi ikätasoisesti ja arvostavasti.

Tunnistatko lasten välillä seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyvää häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa?

N=636

Kuvaile millaista seksuaalisuuteen tai sukupuoleen liittyvää häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa olet havainnut N= 426

Jako tyttöjen ja poikien leikkeihin, väreihin, leluihin, vaatteisiin → jos ei noudateta sääntöjä, nauru, kiusaaminen ja ihmettely **79 mainintaa**

Toisen lapsen sukuelinten koskeminen/tökkiminen **74 mainintaa**

Liian lähelle kaveria meneminen, vaikka toinen ei halua/väkisin koskettaminen **67 mainintaa**

Sukupuolen mukaan leikkikaverin valinta/ leikistä ulosjättäminen **51 mainintaa**

Vessarauhan häirintä **50 mainintaa**

Toisen kehon ikäväsävyinen kommentointi (mm. paino, ulkonäkö, sukuelin) **45 mainintaa**

Sukuelimelle lyöminen, puristaminen tai potkiminen **42 mainintaa**

Haukkuminen ja nimittely (homottelu, pukeutuminen, silmälasit ym.) **41 mainintaa**

Pepulle lyöminen tai läpsiminen **35 mainintaa**

Sukuelimen, pepun tai nännien esittely muille lapsille **35 mainintaa**

Toisen sukupuolen vähättely **33 mainintaa**

Pussaaminen tai halaaminen ilman lupaa/ väkisin **25 mainintaa**

Housujen alas vetäminen toiselta lapselta **21 mainintaa**

En ole havainnut sellaista **21 mainintaa**

Naureskelu sukuelimille tai sukuelimiin liittyville jutuille **14 mainintaa**

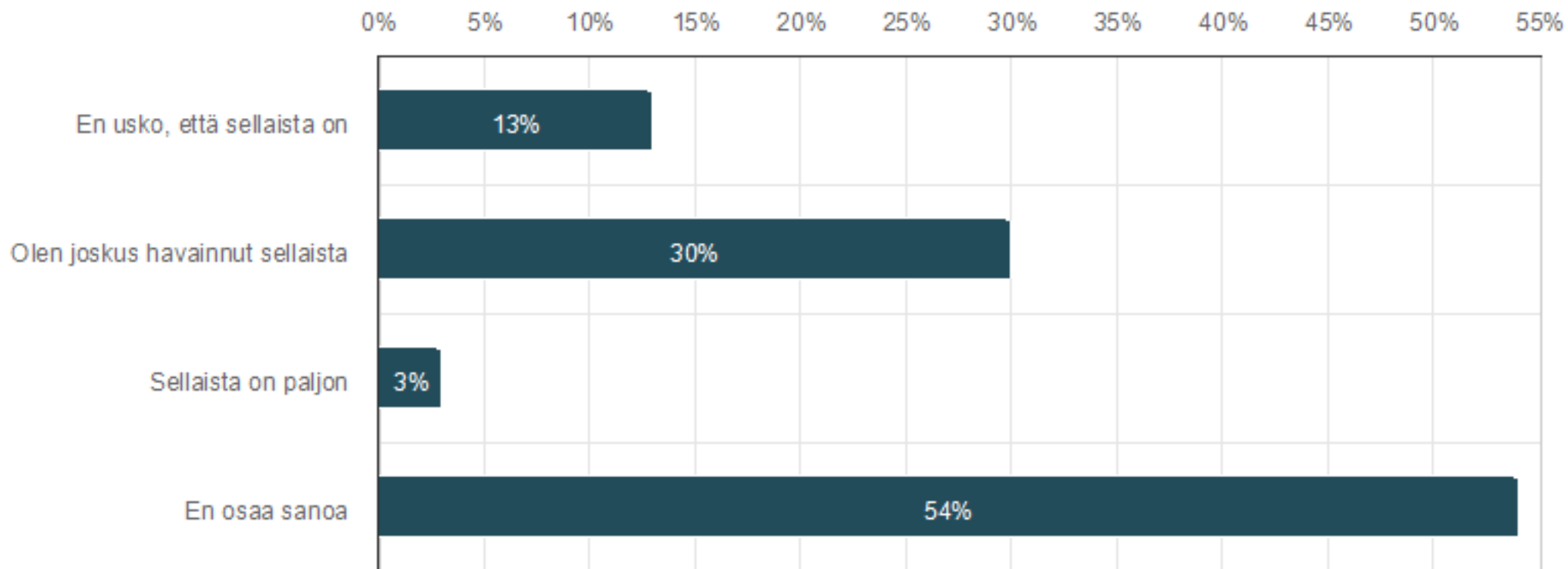
Toisen lapsen painostaminen tai tiukka pyytäminen näyttämään sukuelimensä tai peppunsa **13 mainintaa**

Sukuelinten vertailu vähättelevään sävyyn **13 mainintaa**

Lapsi koskee aikuisen vaatteiden alle tai vaatteiden päältä peppua/sukuelimiä/rintoja **9 mainintaa**

Tunnistatko aikuisten lapsiin kohdistamaa seksuaalisuuteen tai sukupuoliin liittyvää häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa?

N= 626

Aikuiset häirikköinä

- **Seksistiset kulttuurit ja toimintamallit**

- Heteronormatiivisuus
- Värikoodit, erottelu jonoihin jne.
- Rooliodotukset: "poika- ja tyttökoodien" mukaiset puheet (machoilu, rempseys, rohkeus, hoivaavuus, hiljaisuus jne.)
- Sukupuolen kyseenalaistaminen: "Miksi sinulla on punaiset sukkahousut?" "Pojat ei itke"

- **"Humoristiset-heitot "**

"Rakkaudesta se hevonenkin potkii"
=> väkivallan normalisointi

- **Sukupuoliroolit:**

- Tytöt ja pojat erotetaan puheessa, kohtelussa, leikeissä, kosketuksen määrässä ym.
- "Kiivetkää te pojat kun olette rohkeita", "Annetaan poikien riehua", "Korjataan tyttöjen kanssa tavarat"; Laitetaan kiltti tyttö levottoman pojan pariaksi.
- "Pojat ovat poikia"
=> Ylläpidetään rajoittavia ja epätasa-arvoisia suhteita.
- Sanattomat piiloviestit, eleet, paheksuvat ilmeet

Häirintä on askel kohti satuttamista ja väkivaltaa

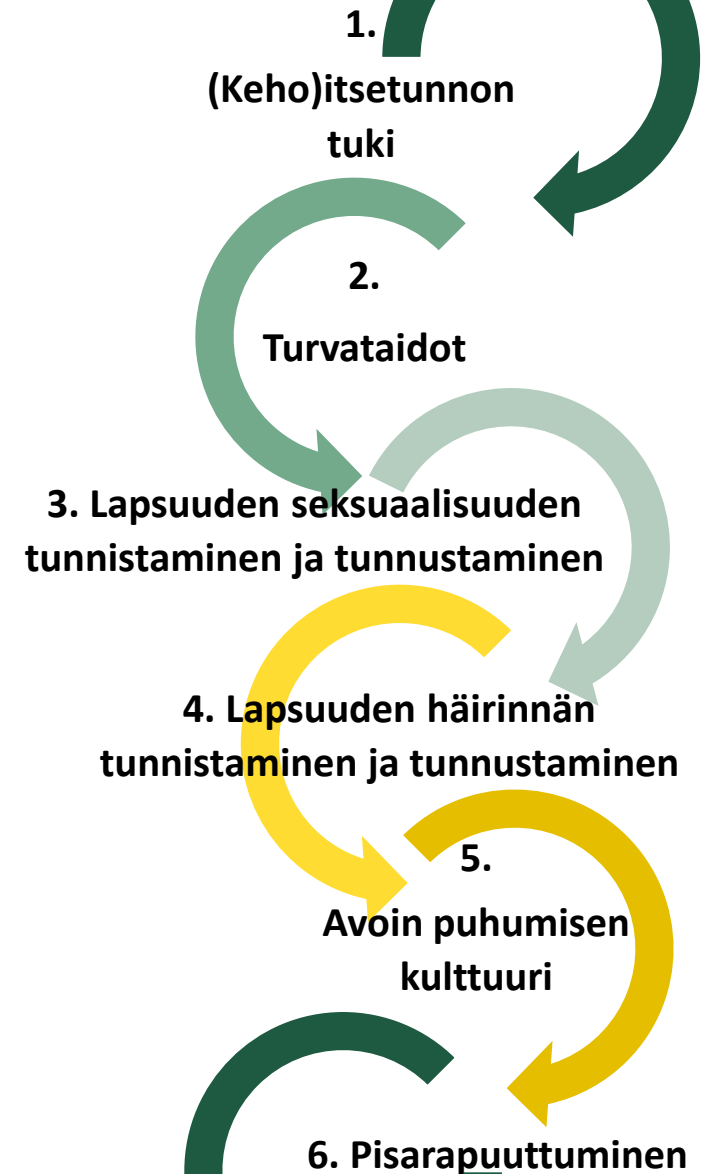
- **Kun aikuinen avaa puheen kehosta, sen oikeuksista, turvataidoista tai häirinnästä:**
 - lapsi kehtaa puhua huolistaan aikuiselle
 - saa apua
- **Kun lapsilla ja aikuisilla on puhumisen malli, sanat ja lupa puhua:**
 - on kertomisen ja puuttumisen esteitä vähemmän
- **Häirinnän häviämisen esteet:**
 - Häpeä, tabut, ”kantelija” kulttuuri ja vaikeneminen.
- **Tarvitaan yhteiset, kaikkien tiedossa olevat säännöt häirinnän varalle.**
- **Kaikki tietävät, että niitä myös ihan oikeasti noudatetaan!**

Kuusi askelta lasten (huomisen nuoriso!) seksuaalisen turvan ja hyvinvoinnin lisäämiseksi

Lapset oppii

Henkilöstö
oppii

Häirinnästä vapaata harrastamista – opas

- Kehoitsetunnon tukeminen
- Ikä- ja kehitystasoisuus
- Turvataidot
- Lasten välisen häirinnän, kiusaamisen ja väkivallan ennaltaehkäisy
- Pesarapuuttuminen – rakentava malli puuttua piiloiseenkin häirintään
- Yhteisöllisyyden rakentaminen

Linkkejä

- Kehotunnekasvatus
 - www.vaestoliitto.fi/kehotunnekasvatus
 - <https://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/lasten-kehotunnekasvatus/keho-ja-tunteet/seksuaalisen-hairinnan-ennaltaehkaisy/>
- Häirinnän opas
 - https://www.vaestoliitto.fi/uploads/sites/1/2023/11/70bf7323-hairinnasta_vapaata_harrastamista_kaikille_valmis.pdf
- Videot:
 - [Iloa pienten lasten harrastuksiin](#)
 - [Häirinnästä vapaata harrastamista](#)

